

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญประการหนึ่งในการพัฒนาประเทศ เพราะการศึกษาไม่เพียงแต่จะพัฒนากำลังคนเพื่อสนองความต้องการของตลาดแรงงานทางอุตสาหกรรมเท่านั้น การศึกษายังช่วยพัฒนาระบบการเมือง การปกครอง สร้างพื้นฐานทางสังคมในด้านค่านิยม ทศนคติ แรงจูงใจ ตลอดจนความรู้ ความสามารถต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของประเทศอีกด้วย การดำเนินงานทางการศึกษาจึงเป็นงานที่มีขอบเขตกว้างขวางและซับซ้อน ทั้งการใช้งบประมาณ และการมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับปัจจัยอื่น ๆ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ดังนั้นในการบริหารการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ ผู้บริหารการศึกษาจึงจำเป็นต้องวางแผน จัดองค์การ และควบคุม การบริหารงานบุคลากร การเงิน วัสดุ ครุภัณฑ์ และอาคารสถานที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งการบริหารงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว ผู้บริหารจำเป็นต้องใช้ข้อมูลและสารสนเทศที่มีคุณภาพและปริมาณเพียงพอเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจ ข้อมูลและสารสนเทศจึงเป็นเครื่องมือที่จะช่วยชี้แนะทิศทางที่ผู้บริหารจะเลือกดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ในการตัดสินใจใด ๆ หากพิจารณาโดยหลักการแล้วเป็นที่ยอมรับว่าการตัดสินใจที่ดีนั้นควรเป็นการตัดสินใจโดยหลักและเหตุผล (Rational decision) ซึ่งอาศัยข้อมูลและสารสนเทศเป็นพื้นฐานหรือเป็นปัจจัยหลัก การใช้ข้อมูลและสารสนเทศสนับสนุนการตัดสินใจในการบริหาร- การศึกษาจะเป็นการป้องกันการใช้ดุลยพินิจเฉพาะบุคคล (Subjective judgement) ได้โดยหนึ่ง (อำรุง จันทวานิช และคณะ ม.ป.ป) สอดคล้องกับ วิจิตร ศรีสอาน (2529) ซึ่งได้กล่าวว่า การตัดสินใจ วินิจฉัยสิ่งการที่ดีขึ้นอยู่กับระบบข่าวสารข้อมูลถึง 90% ใช้แรงจูงใจเพียง 10%

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ในการบริหารการศึกษา ข้อมูลและสารสนเทศทางการศึกษาจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการกำหนดวัตถุประสงค์ นโยบาย และการวางแผนพัฒนาการศึกษา รวมทั้งจำเป็นต่อการติดตามประเมินผลแผนงาน และโครงการต่าง ๆ ที่ได้ทำไปแล้ว จึงเป็นความจำเป็นที่ผู้กำหนดวัตถุประสงค์ นโยบาย วางแผนและประเมินผลการพัฒนาการศึกษาของประเทศจะต้องมีข้อมูลและสารสนเทศที่แม่นยำ เชื่อถือได้ไว้เป็นเครื่องมือประกอบการพิจารณา (อำรุง จันทวานิช และ เจษฎ์ อนุธรรมมงคล , 2529)

กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่จัดและส่งเสริมการมัธยมศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ และการศึกษานิเทศ มีโรงเรียนประเภทต่าง ๆ เพื่อจัดการศึกษาดังกล่าวทั่วประเทศ 1,846 โรงเรียน สาขาโรงเรียน 172 แห่ง นักเรียน 1,672,563 คน ครู 98,969 คน งบประมาณ 10,254,833,500 บาท (กรมสามัญศึกษา, 2534) สำหรับโรงเรียนที่มีอยู่นี้ร้อยละ 94 กระจายอยู่ทั่วไปในจังหวัด อำเภอ และตำบล จากปริมาณงานที่เพิ่มขึ้นอย่างมากมาช้านี้เอง กรมสามัญศึกษาจึงจำเป็นต้องมีข้อมูลและสารสนเทศที่ทันสมัย เทียบตรง เชื่อถือได้ ตรงกับความต้องการและเพียงพอเพื่อให้ผู้บริหารการศึกษาสามารถนำไปใช้ในการบริหารงาน การกำหนดทิศทางการ จัดเน้นการจัดการศึกษาและโครงการที่สำคัญอย่างมีประสิทธิภาพ และสัมพันธ์สอดคล้องสนับสนุนกับการจัดการศึกษาของหน่วยงานอื่น ๆ ดังนั้น ในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 6 (พ.ศ. 2529-2534) กรมสามัญศึกษาจึงได้พัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศให้มีเอกภาพ มีประสิทธิภาพ ประสานสอดคล้องกัน และนำไปสู่การใช้ระบบคอมพิวเตอร์มาช่วยในการจัดกระทำข้อมูลได้เพิ่มมากขึ้น โดยจัดระบบข้อมูลออกเป็น 3 ระดับ คือ ระบบข้อมูลระดับโรงเรียน ระบบข้อมูลระดับจังหวัด และระบบข้อมูลระดับกรม (กรมสามัญศึกษา, 2533)

อนึ่ง จากสภาพปัจจุบัน ปริมาณงานของกรมสามัญศึกษาในจังหวัดได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและกระบวนการของการจัดการศึกษารวมทั้งสภาพของสังคมเปลี่ยนแปลง ยุ่งยากและซับซ้อนมากขึ้น กรมสามัญศึกษาจึงได้จัดให้มีการปรับปรุงการบริหารการมัธยมศึกษาในระดับจังหวัดโดยจัดตั้ง "คณะกรรมการสามัญศึกษาจังหวัด" ขึ้นตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วย คณะกรรมการสามัญศึกษาจังหวัด พ.ศ. 2532 (กรมสามัญศึกษา, 2533) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการปฏิบัติงาน และเป็นการมอบอำนาจจากส่วนกลางไปยังจังหวัดและสถานศึกษามากยิ่งขึ้น เพื่อให้

คณะกรรมการสามัญศึกษาจังหวัดมีหน้าที่ช่วยเหลืองานของกรมสามัญศึกษาในจังหวัดตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้ในด้านงานบริหารนโยบายและแผน งานบริหารวิชาการ งานบริหารบุคลากร งานบริหารการเงิน งานบริหารพัสดุครุภัณฑ์และอาคารสถานที่ และให้สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดปฏิบัติงานในหน้าที่ของคณะกรรมการสามัญศึกษาจังหวัด และงานอื่น ๆ ที่จังหวัดกรมสามัญศึกษาและกระทรวงศึกษาธิการมอบหมาย

นอกจากการปฏิบัติงานดังกล่าวแล้ว สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดยังมีหน้าที่ในการจัดทำสารสนเทศโดยการสำรวจ รวบรวม ประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำไปใช้ในการบริหารงานของสำนักงาน การรายงานตามความต้องการของหน่วยเหนือหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การประชาสัมพันธ์ และยังทำหน้าที่เป็นศูนย์รวมข้อมูลโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาในจังหวัดอีกด้วย การปฏิบัติงานของสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัด จึงจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลและสารสนเทศอย่างกว้างขวาง หากไม่มีข้อมูลและสารสนเทศที่ดี หรือไม่สามารถจัดเตรียมข้อมูลให้ผู้บริหารการศึกษา ระดับต่าง ๆ ได้อย่างเพียงพอ ถูกต้อง ทันเวลาและตรงกับความต้องการแล้ว ย่อมจะเกิดปัญหาในการบริหารงานในสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดขึ้นอย่างมากมายน มีผลกระทบไปถึงประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาโดยส่วนรวม อีกทั้งยังอาจทำให้สิ้นเปลืองทรัพยากรมากขึ้นโดยไม่จำเป็นอีกด้วย

ด้วยเหตุผลและความเป็นมาดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ระบบสารสนเทศเป็นเครื่องมือที่สำคัญอย่างหนึ่งในการบริหารการศึกษา เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพของผู้บริหาร ซึ่งจะส่งผลให้การดำเนินการด้านต่าง ๆ ของสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดบรรลุวัตถุประสงค์ตามนโยบายของกรมสามัญศึกษา การจัดระบบสารสนเทศในสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัด จึงเป็นสิ่งที่น่าพิจารณาอย่างยิ่งว่ามีสภาพและปัญหาการดำเนินการอย่างไร ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการจัดระบบสารสนเทศในสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 7 ซึ่งการวิจัยเรื่องนี้ยังไม่มีผู้ใดจัดทำไว้ ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาปรับแก้ไขการจัดระบบสารสนเทศในสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดให้มีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการพิจารณาในการพัฒนาการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารในสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดที่เหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดระบบสารสนเทศในสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 7
2. เพื่อศึกษาปัญหาการจัดระบบสารสนเทศในสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 7

ขอบเขตในการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาสภาพและปัญหาการจัดระบบสารสนเทศในสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 7 เท่านั้น
2. การวิจัยครั้งนี้ ครอบคลุมสภาพและปัญหาการจัดระบบสารสนเทศในสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัด ตามกรอบแนวคิดเกี่ยวกับขั้นตอนในการจัดระบบสารสนเทศของเมอร์ดิกค์และมันซัน (Murdick with Munson, 1986)

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

สภาพการจัดระบบสารสนเทศ หมายถึง สภาพการจัดกิจกรรมในด้านการวิเคราะห์ความต้องการการใช้สารสนเทศ การกำหนดวัตถุประสงค์ของระบบสารสนเทศ การกำหนดหน่วยงานที่รับผิดชอบและรูปแบบของระบบสารสนเทศ การดำเนินงานตามรูปแบบที่กำหนด และการประเมินผลการดำเนินงานสารสนเทศ

ปัญหาการจัดระบบสารสนเทศ หมายถึง ปัญหาการจัดกิจกรรมในด้านการวิเคราะห์ความต้องการการใช้สารสนเทศ การกำหนดวัตถุประสงค์ของระบบสารสนเทศ การกำหนด

หน่วยงานที่รับผิดชอบและรูปแบบของระบบสารสนเทศ การดำเนินงานตามรูปแบบที่กำหนด และการประเมินผลการดำเนินงานสารสนเทศ

ระบบสารสนเทศ หมายถึง กระบวนการเก็บรวบรวม รักษาและประมวลผลข้อมูล แล้วนำเสนอเป็นสารสนเทศเพื่อใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงานและประกอบการตัดสินใจ วินิจฉัยสั่งการตามความต้องการของผู้บริหาร

วิเคราะห์ความต้องการการใช้สารสนเทศ หมายถึง การศึกษาลักษณะของหน่วยงาน โครงสร้างการจัดองค์การ การตัดสินใจและการวินิจฉัยปัญหาของหน่วยงาน การศึกษากระบวนการดำเนินงานการกำหนดความต้องการการใช้และแหล่งสารสนเทศ

กำหนดวัตถุประสงค์ของระบบสารสนเทศ หมายถึง การกำหนดวัตถุประสงค์ทั่วไป และวัตถุประสงค์เฉพาะของระบบสารสนเทศ

กำหนดหน่วยงานที่รับผิดชอบงานสารสนเทศ หมายถึง การจัดหน่วยงานเพื่อรับผิดชอบ การปฏิบัติงาน การจัดสรรงบประมาณและการกำหนดระยะเวลาที่จะดำเนินงาน

กำหนดรูปแบบระบบสารสนเทศ หมายถึง การจัดทำแผนภาพแสดงระบบ การวางเค้าโครงการเส้นไหลของสารสนเทศ ระบบฐานข้อมูล การกำหนดผลลัพธ์ การออกแบบฟอร์ม การกำหนดระยะเวลาในการเก็บรักษาข้อมูล โครงร่างของคอมพิวเตอร์และโปรแกรมการทำงาน

ดำเนินงานตามรูปแบบที่กำหนด หมายถึง การพัฒนาองค์การ การฝึกอบรม การได้มาซึ่งองค์ประกอบของระบบ การเปลี่ยนระบบ การทดสอบ การดำเนินงานและการบำรุงรักษาระบบสารสนเทศ

ประเมินผลการดำเนินงานสารสนเทศ หมายถึง การแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผล การกำหนดวัตถุประสงค์และเกณฑ์ในการประเมิน การวัดผลตามเกณฑ์ที่กำหนด และวิธีการประเมินผล

สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัด หมายถึง สำนักงานที่จัดตั้งขึ้นตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการสามัญศึกษาจังหวัด พ.ศ. 2532

ผู้บริหาร หมายถึง ผู้อำนวยการสามัญศึกษาจังหวัด ผู้ช่วยผู้อำนวยการสามัญศึกษาจังหวัด และหน้าฝ่ายแผนงานและงบประมาณ

ผู้ปฏิบัติงานสารสนเทศ หมายถึง เจ้าหน้าที่ในสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัด ที่ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่และรับผิดชอบการจัดระบบสารสนเทศ

เขตการศึกษา 7 หมายถึง ท้องที่การศึกษาตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ในเขตที่ 7 ประกอบด้วยจังหวัดพิษณุโลก นิจิตร กำแพงเพชร สุโขทัย นครสวรรค์ เพชรบูรณ์ อุตรดิตถ์ และตาก

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาปรับแก้ไขการจัดระบบสารสนเทศในสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัด ให้มีประสิทธิภาพ
2. ผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการพิจารณาในการพัฒนาการจัดระบบสารสนเทศ เพื่อการบริหารในสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัด ที่เหมาะสมต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วยบุคคล 2 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 ผู้บริหาร ได้แก่ ผู้อำนวยการสามัญศึกษาจังหวัด ผู้ช่วยผู้อำนวยการสามัญศึกษาจังหวัด และหัวหน้าฝ่ายแผนงานและงบประมาณ ในเขตการศึกษา 7 จำนวน 8 จังหวัด รวม 24 คน

กลุ่มที่ 2 ผู้ปฏิบัติงานสารสนเทศ ในสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 7 จำนวน 8 จังหวัด รวม 8 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่แบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้างซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง จำนวน 1 ชุด เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์ประชากรทั้ง 2 กลุ่ม แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สัมภาษณ์เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์เป็นแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 สัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดระบบสารสนเทศในสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 7 เป็นแบบตรวจสอบรายการและคำถามปลายเปิด

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง

4. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา หาค่าความถี่ ค่าร้อยละ แล้วนำเสนอเป็นตารางประกอบคำบรรยาย

ลำดับขั้นในการเสนอผลการวิจัย

ในการเสนอรายงานผลการวิจัย ได้จัดลำดับขั้นในการเสนอดังนี้

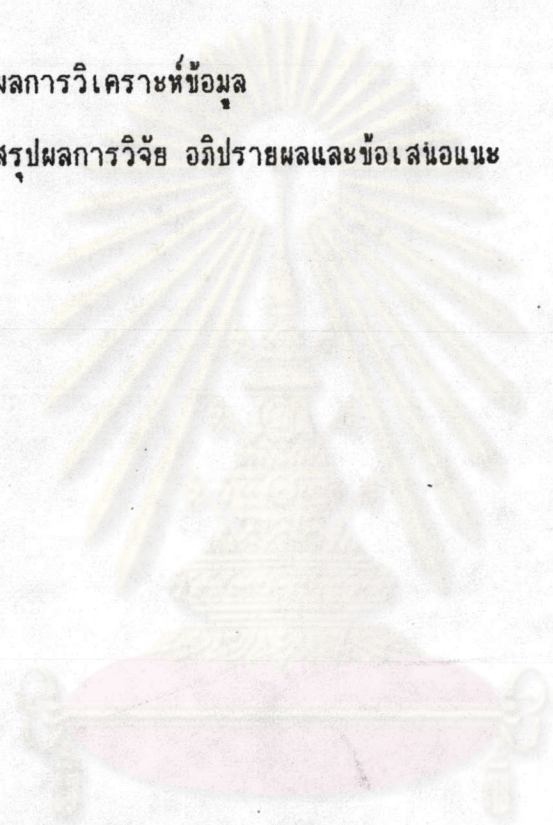
บทที่ 1 บทนำ กล่าวถึง ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย ลำดับขั้นในการเสนอผลการวิจัย

บทที่ 2 วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย การจัดการมัธยมศึกษา
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดระบบสารสนเทศ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของการวิจัย ประชากร
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การสร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการ
วิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย